درس دوازدهم-عصر غیبت امام زمان(عج)

حضرت مهدی دوازدهمین امام ما، در سپیده دم جمعه، نیمه شعبان سال ۲۵۵ ه.ق، در سامرا متولد شد و تا سال ۲۶۰ ه.ق، در کنار پدر بزرگوارش زندگی می کرد. امام حسن عسکری در این مدت، ایشان را از گزند حاکمان عباسی که تصمیم به قتل وی داشتند، حفظ نمود و ایشان را به برخی یاران مورد اعتماد به عنوان امام بعد از خود معرفی می کرد.

پس از شهادت امام حسن عسکری در سال ۲۶۰ ه .ق، امامت امام مهدی آغاز شد. آن حضرت از ابتدای امامت خود که تاکنون ادامه دارد، دو غیبت داشته است؛ اوّل، غیبتی که تا سال ۳۲۹ه.ق طول کشید(۶۹ سال) و غیبت صغری نامیده می شود.

ویژگی های غیبت صغری: امام در این دوره، با اینکه زندگی مخفی داشت، اما از طریق چهار نفر از یاران صمیمی و مورد اعتماد، پیوسته با پیروان خود در ارتباط بود و آنان را رهبری می کرد. این چهار شخصیت بزرگوار به نواب اربعه یا نواب خاص معروف اند.

شش روز مانده به درگذشت آخرین نایب، امام عصر برای ایشان نامه ای نوشت و فرمود به فرمان خداوند، پس از وی جانشینی نیست و مرحله دوم غیبت آغاز می شود. به دلیل طولانی بودن این دوره از غیبت، آن را غیبت کبری می نامند.

غیبت امام مهدی (عج)

خداوند نعمت هدایت را با وجود امامان تمام و کامل گردانیده و راه رسیدن به رستگاری را برای انسانها هموار ساخته است. پیامبر اکرم، خود و امام علی را پدران امت معرفی فرموده است. امام ناسپاسی امت باعث شد تا یازده تن از هادیان امت شهید شوند.

دلیل شهادت امامان: درست است که حاکمان بنی امیه و بنی عباس، ظالمانه و غاصبانه حکومت را به دست گرفته بودند و عاملان اصلی به شهادت رساندن امامان بودند، اما بیشتر مردم تسلیم این حاکمان شده بودند و با آنان مبارزه نمی کردند و وظیفه امر به معروف و نهی از منکر را انجام نمی دادند. اگر مردم آن دوره با این حاکمان ظالم، مبارزه می کردند، خلافت در اختیار امامان قرار می گرفت.

علت غیبت امام : سخت گیری حاکمان بنی عباس نسبت به امام دهم و یازدهم تا حدّی شدّت یافته بود که آن بزرگواران را در محاصره کامل قرار داده بودند؛ زیرا آنان از اخباری که از پیامبر اکرم و سایر امامان رسیده بود، مطلع بودند. پیامبر اکرم درباره دوازده جانشین خود با مردم سخن گفته بود و امام مهدی را به عنوان آخرین امام و قیام کننده علیه ظلم و برپا کننده عدل در جهان معرفی کرده بود. امیرالمؤمنین علی و سایر امامان نیز از آن حضرت و مأموریتی که از جانب خدا دارد، یاد کرده بودند. به همین دلیل، حاکمان بنی عباس درصدد بودند مهدی موعود را به محض تولد، به قتل برسانند.

امام علی (ع) می فرماید: «زمین از حجت خدا (امام) خالی نمی ماند. اما خداوند، به علت ستمگری انسانها و زیاده رو یشان در گناه، آنان را از وجود حجت در میانشان بی بهره می سازد.»

تدبر

«ذلکَ بِاَنَّ اللّهَ لَم یَکُ مُغَیِّرًا نِعمَةً اَنعَمَها عَلی قَومٍ حَتی یُغَیِّروا ما بِاَنفُسِهِم وَ اَنَّ اللهَ سَمیعٌ عَلیمٌ» (خداوند نعمتی را که به قومی ارزانی کرده است، تغییر نمی دهد مگر آنکه آنها خود وضع خود را تغییر دهند. همانا که خداوند شنوا و داناست.)

مفاهیم: خداوند نعمت میدهد، خود مردم عامل از دست دادن نعمت هستند، سرکشی و گناه علت از دست دادن نعمت، هلاکت یا عزت جامعه معلول رفتار مردم جامعه اند.

چگونگی امامت حضرت مهدی در عصر غیبت

برای درک درست رهبری امام در عصر غیبت، ابتدا باید توجه کنیم که امام را از آن جهت غایب نامیده اند که ایشان از نظرها غایب است، نه اینکه در جامعه حضور ندارد. به عبارت دیگر، ما انسان ها هستیم که امام را نمی بینیم، نه اینکه ایشان در بین ما نیست و از وضع ما بی خبر است. امیرالمؤمنین علی می فرماید:

«حجت خداوند در میان مردم حضور دارد، از معابر و خیابان ها عبور می کند؛ به نقاط مختلف می رود، سخن مردم را می شنود و بر جماعت مردم سلام می کند...؛ تا اینکه زمان ظهور و وعده الهی و ندای آسمانی فرا می رسد. هان! آن روز، روز شادی فرزندان علی و پیروان اوست.»

ولایت معنوی امام در عصر غیبت: به دلیل غایب بودن حضرت مهدی بهره مندی از ایشان در عصر غیبت کاهش می‌یابد. از این رو آن حضرت خود را به خورشید پشت ابر تشبیه کرده اند. در این دوره، نه امکان حکومت و ولایت ظاهری آن امام هست و نه امکان تشکیل جلسات درس و تعلیم معارف و احکام دین توسط ایشان؛ برای همین، این بهره مندی، منحصر به ولایت معنوی می شود که نیازمند ظاهر بودن بین مردم نیست. ایشان به اذن خداوند از احوال انسانها آگاه است، افراد مستعد و به ویژه شیعیان و محبان خویش را از کم کها و امدادهای معنوی خویش برخوردار می سازد. امام عصر در نامه ای به شیخ مفید، از علمای بزرگ اسلام، می فرماید:

«ما از اخبار و احوال شما آگاهیم و هیچ چیز از اوضاع شما بر ما پوشیده و مخفی نیست»

هم اکنون نیز امام عصر سرپرست، حافظ و یاور مسلمانان است. هدایت باطنی افراد، حل بعضی از مشکلات علمی علما، خبر دادن از پاره ای رویدادها، دستگیری از درماندگان و دعا برای مؤمنان، نمونه هایی از یاری رسانی های آن حضرت است. اصولاً، تمام امامان از ولایت معنوی بهره مندند و علاوه بر راهنمایی های ظاهری، می توانند به اذن خداوند، از طریق معنوی و غیبی نیز نیازهای مؤمنان را پاسخ دهند و آنان را به سوی مقصود هدایت کنند.

بنابراین، دوره غیبت، به معنای عدم امامت امام عصر نیست؛ بلکه رهبری حقیقی مسلمانان هم اکنون نیز به عهده ایشان است؛ اما این رهبری را انسانهای عادی حس نمی کنند؛ همانطور که برخی از انسانها فواید خورشید پشت ابر را درنمی یابند و مشاهده نمی کنند.

@mobineduch / کانال آموزشی مُبین